

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Dissertationes De Actibus Humanis

Karchne, Simon

Augustæ Vindelicorum & Græcensis, 1716

§. XXVI. An cum jactura temporalium sit impediendum proximi scandalum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39981

tia affectatâ, ita S. Th. *art. 7.* Vasquez *num. 22.* Ratio, quod Charitas postulet esse aliquid condonandum ignorantia ac infirmitati proximi, atque adeo, ut hujus peccatum tunc impediatur, opus spirituale non necessarium esse omittendum, aut differendum, donec scandalum cesset per proximi admonitionem: quod si edoctus, & admonitus non cesset scandalizari, jam videtur ex malitiâ peccare, charitas autem non petit, ut neglecto nostro bono spirituali, imò nec temporali malitiâ alterius consulamus.

Vasq. ex Cajet. notat verum esse quod raro post admonitionem possit esse scandalum ex ignorantia, siquidem hanc tollit edoctio veritatis, è contra, cum etiam post admonitionem possit urgere, ideo tunc opus non præceptum est suspendendum.

Idem num. 28. notat nunquam esse abstinendum ab opere bono propter scandalum passivum in uniuersum, id est, quod aliqui, aut aliquis indeterminatè in publicis conventibus sit scandalizandus, quia scandalum ex habitu, seu malitiâ non est vitandum etsi probabiliter sit securum, scandalum autem ex infirmitate, aut passione timeri non potest, nisi sciat qualitas, & conditio personæ, de qua timetur.

Ex his liquet sceminam de quâ *num. 190.* debere omittere sacrum, si scit determinatum ex passione, aut ignorantia, scandalizandum, secus si nullum scit determinatum proximo dictum minus ex malitiâ.

* *
* *

§. XXVI.

An cum iactura temporalium sit impediendum proximi scandalum?

198. **D**E hac quæstione disputat D. Th. *2. 2. quæst. 43, art. 8.* Pal. *tom. 1. tract. 6. D. 6. p. 17.* Sanch. *lib. 1. in Decal. cap. 7. num. 11.* ubi licet in terminis hanc quæstionem non proponat, ponit tamen fundamentum generale ordine quartum, quod præsentis quæstioni applico, Bonorum temporalium conseruatio non est per se mala, sed indifferens, solumque potest evadere mala per

accidens ex circumstantia scandali generalis dando occasionem ruinæ spiritualis proximi, quod fit, quoties conseruans bona tenetur ruinam impedire spiritualem, estque ad hanc impediendam necessaria iactura temporalium. Quando autem ad id tenetur, pendet ex casu cogente aut non cogente si occasio ruinæ nequit vitari sine gravi temporalium iacturâ, non tenetur hanc subire, sed potest, imò

T 2

imò aliquando debet conservare bona temporalia, quia tunc impeditio reputatur moraliter impossibilis; tenetur autem, quando potest sine gravi detrimento.

Aliam regulam ad hanc materiam possumus desumere ex Soarez *de Charitate* D. 9. Sec. 1. num. 5. ubi ad quaestionem, an homo suis corporalibus debeat praefere bona spiritualia proximi num. 5. respondet, quòd in gravi spiritali necessitate proximi homo teneatur sub obligatione gravi aliquod grave damnum temporale proprium subire aliàs non (ut autem talis obligatio deprehendatur, unversim definiri nequit, sed in particulari prudenter judicandum servatâ rerum proportionem per comparisonem necessitatis spiritalis, cum gravitate damni temporalis) Ratio est quod gravis spiritalis proximi necessitas sit majoris momenti, quàm aliquod grave damnum temporale proprium. Dixit *aliquod grave damnum temporale*, ut indicet non esse obligationem subeundi quaecunque periculum grave, nam num. 4. negat per se quam obligari subire morale periculum mortis, ut subveniat gravi spiritali necessitati proximi, estque expressa doctrina S. Th. 9. 26. art. 5 ad 3.

Bona temporalia aut sunt nostra propria, aut sunt aliena, conservatio tamen illorum pro aliis nobis commissa, uti commissa est omnibus administratoribus, talis est Pontifex quoad bona omnia Ecclesiastica totius Christianitatis, Episcopus respectu bonorum suæ Ecclesiæ, Prælati bonorum Religionis suæ.

199. Dico primò ad vitandum scandalum passivum ex malitia nullus tenetur pati ullam jacturam bonorum fortunæ,

ita S. Th. cit. art. 8. in Corp. ab omnibus receptus. Ratio petenda est ex num. 197. Unde eo casu non datur occasio, sed permittitur.

Dico secundò bonorum alienorum, quorum quis est administrator, seu dispensator, jactura nulla est subeunda, ut impediatur scandalum passivum ex ignorantia, aut infirmitate, quia conservatio eorum, & repetitio, si sint indebitè abstracta, est administratoribus præcepta, consequenter sunt illis de necessitate salutis, hoc autem ipso non sunt dimittenda ob vitandum scandalum, ita apertè cit. D. Th. conclusio hæc est generaliter stabilita num. 186. Ex eodem capite, eadem bona sunt repetenda etiam cum scandalo proximi, sic teste D. Th. S. Thomas Cantuariensis repetiit res Ecclesiarum cum scandalo Regis.

Sed cum administratores titulo officii debeant potius pati jacturam in bonorum parte propter conservationem majoris partis bonorum (sicut tenemur pati abscissionem unius membri propter conservationem totius corporis, etsi non simus Domini, sed custodes, & administratores membrorum) aut nè subditi innocentes graviora damna patiantur, fit, ut ex hoc principio excusetur Pontifex permittens Principi seculari usurpationem bonorum Ecclesiasticorum, ne graviora damna innocentes incurrant. E.g. discrimen salutis. ita Pont. *de Matr. lib. 5. c. 18. §. 3. num. 15.* Pal. cit. p. 17. Idque verum est sive dicat quis cum Navar. Bona Ecclesiastica immediatè esse sub dominio Christi Domini, sive cum aliis sentiat esse immediatè sub dominio Ecclesiæ, vel universalis, vel particularis, juxta intentionem

nem ejusmodi bona Ecclesiis donantium (utrumque enim est probabile, posterius tamen est probabilius, Soarez in *defens. Fidei contra Regem Anglia. lib. 4. cap. 18. num. 8. & 9.*) quia secundum utramque sententiam Pontifex est universalis Administrator.

200. An ex eodem capite possint Principes-Catholici intuentes pacem cum hæreticis deducere in pactum permissionem possessionis bonorum Ecclesiasticorum nè scilicet majora mala eveniant, si sic non pacifcantur (ad quæ impedienda priori sæculo in pace Monasteriensis Imperator plurima bona similia permittit) dependet solutio ab eâ quæstione, an fundatores Episcopatum, Monasteriorum, & Ecclesiarum potuerint, ac defacto transtulerint suorum temporalium, ex quibus fundarunt, absolutè dominium in Ecclesias ita, ut Princeps supremus sæcularis nullam habeat jurisdictionem in ejusmodi bona, etiam pro casu, pro quo nisi circa ea possit disponere, eaque cedere hostibus, Religio Catholica illic periclitaretur, conservabitur verò factâ cessione, vel potius permissione.

Non potuisse aliter cessisse suum dominium, nisi sub conditione non periclitandæ fidei Catholicæ, suadet quod cessio domini fieri non potuerit in præjudicium fidei, fuisset autem facta, cum ejus præjudicio, nisi supremus princeps valeat disponere dicto modo in circumstantia tam periculosa, qualis fuit tempore Ferdin. III. in pace Monasteriensis. Verùm hoc non est meum hic decidere, sed de hoc argumento Politico, & Canonico-Theologico legatur Caramuel. id

pertractans toto libro de hac Pace Imperiali composito.

Dico tertio Domini bonorum temporalium, si ea pœnes se habent, debent dimittere, vel non repetere, si pœnes alios habent, propter scandalum pusillorum, seu ex ignorantia aut infirmitate (id est reddendo sufficientem rationem, hæc reddita, scandalum erit ex malitiâ per *nu. 197.* ita expressè S. Th. in *Corp. Cateram* apertè Navar. in *Manuali. c. 24. num. 12.* Bonac. *tom. 2. de primo precepto Decalogi D. 3. quest. 4. p. 4. num. 4.* Pal. *cit. p. 17 D. 1. p. 9. nu. 9.* & alii plures negant aliquem teneri cum gravi, seu notabili jactura facultatem succurrere spirituali necessitati proximi, nisi hæc sit extrema. Rationem dant, quòd cum sint frequentes necessitates graves proximorum, nimis dura foret lex Charitatis, si obligaret ad peccatum proximi impediendum ex ignorantia, aut passione committendum. Deinde si voluerit, poterit se ab eo per pœnitentiam liberare.

Dices opus consilii e. g. missæ auditio est omittenda propter correctionem fraternam, etsi frater peccabit ex malitiâ, ergo etiam est omittenda propter impediendum scandalum futurum ex malitiâ. Respondeo esse disparitatem, quod correctio fraterna sit actus eximie virtutis misericordie spiritualis obligantis corrigere, ac impedire quodvis malum spirituale fratris, scandalum verò passivum ex malitiâ sumit occasionem ex opere bono, nec habente mali speciem, tali scandalo, non succurritur ex obligatione misericordie, sed ejus virtutis, contra quam peccaturus est proximus; succurrit autem virtus illa aufe-

auferendo, aut omittendo opus, ex quo proximus sumit occasionem peccandi: plurimum autem interest, an ille sumat occasionem ex ignorantia, aut passione, aut fragilitate, aut ex malitia: hoc postremo modo peccaturo succurrendum est.

se virtus ab eo violanda non obligat, aut negligatur opus bonum, nec speciem mali præferens, malitia enim proximi nobis nocere non debet.

* *
* *

§. XXVII.

An illi, qui firmiter determinato ad inferendum malum majus, suadet minus, istud sit imputabili?

201. **D**ixi firmiter determinato quia secundum omnes nefas est consulere minus malum ad impediendum majus quando aliâ viâ majus impediri potest, hoc enim foret scandalum directum. Minus malum aliquando est formaliter inclusum in majori, aliquando virtualiter, aliquando nec formaliter, nec virtualiter, sic fornicatio est formaliter inclusa in adulterio, percussio, aut amputatio brachii in homicidio, è contra adulterium, quod est minus malum homicidio, neutro modo includitur in homicidio.

Determinatus ad malum majus potest se habere multipliciter, primo ut sit determinatus ad inferendum majus personæ indeterminatæ. Secundò ut sit determinatus ad majus, & minus malum inferendum eidem e. g. latro ad occidendum Petrum ut possit eum spoliare, aut personis diversis e. g. ad uni furandum, & ad alterum occidendum. Tertiò ut ad minus malum non sit paratus, aut nec de eo cogitarit.

Triplex est sententia apud Tamb. lib. 5. in Decal. cap. 1. §. 4. à nu. 61. Pal. tom. 1. tract. 6. D. 6. p. 6. Laym. lib. 2. tract. 13. cap. 13. num. 7. Prima absolutè negat cum Cajet. Sylvest. Valent. &c. quia Consilium de peccato committendo est peccatum non minus, quàm sit peccatum ejusdem electivum, sed consilium de minori peccato ad vitandum majus est consilium de peccato, non enim omittit malitiam, etsi assumatur ut medium ad declinandum majus, confirmatur, admissa semel sententiâ oppositâ sequeretur, quod volenti occidere Sacerdotem, foret licitum suadere occisionem petri laici, aut ut amputet brachium Paulo sine onere restitutionis aut parato adulterari cum Berta, consulere ut fornicetur cum Titia: hæc autem sunt absurda, Sanch. citandus et si sequatur quoad alia affirmativam.

Secunda sententia affirmat Sanch. lib. 7. de Matr. D. 11. à num. 15. Mol. tom. 2. de just. D. 335. num. 3. &

tom.